

ПРО МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ

Р. Я. Корінець, к. е. н., радник

Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України

Законом України «Про сільськогосподарську кооперацію» розроблення механізму державної підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та їх членів визначено як одне із основних завдання державної політики у цій сфері. Доступність отримання державної підтримки є одним із принципів державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні, сприяння зростання спроможності якого у сільському господарстві є ключовим завданням сільськогосподарських

обслуговуючих кооперативів. Недотримання цього принципу може нівелювати значимість та очікуваний ефект такої підтримки.

В Україні аграрній політиці та практиці використовується дуже обмежена кількість з відомих у світі механізмів державної підтримки виключно сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Концепцію розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 роки запропоновано фактично два механізми надання державної фінансової підтримки сільськогосподарським кооперативам – фінансова підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів і часткове відшкодування вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів та утворених на кооперативних засадах м'ясопереробних підприємств. Але вже у Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2018 р. № 106 (це єдиний державний акт про конкретні механізми державної підтримки виключно для сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів), йдеться тільки про один механізм: фінансова підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів надається зазначеним кооперативам молочарського та плодово-ягідного напрямів діяльності для придбання обладнання із зберігання та переробки сільськогосподарської продукції.

Положення зазначеного Порядку викликали неоднозначну оцінку деяких учасників ринку сільськогосподарської продукції, в тому числі й у частині доступності державної підтримки для кооперативів. Зокрема, про те, що фінансова підтримка буде надаватися через неапробований практикою державної підтримки в сільському господарстві інструмент – вексель, про який більшість потенційних одержувачів такої підтримки не має інформації та не розуміє його.

Та головна проблема, як виявилось згодом, криється в іншому. У вже згаданому Порядку встановлюються певні обмеження щодо кооперативів як одержувачів державної підтримки: фінансова підтримка надається сільськогосподарському обслуговуючому кооперативу, до складу якого входить не менше ніж 20 членів, серед яких повинні бути не менше ніж одне фермерське господарство, а інші – фізичні особи, у власності та користуванні кожної з яких перебуває не більше ніж 100 гектарів земель сільськогосподарського призначення. Такі вимоги були продиктовані двома мотивами: уникнути квазікооперативів, створених кількома пов'язаними особами з метою отримання бюджетних коштів; стимулювати участь фермерів

у кооперативному русі. Як виявилось, на теперішній час складно серед існуючих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів знайти такий, діяльність якого відповідала б цим двом вимогам. Так, у результаті моніторингу діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у Вінницькій області встановлено, що жоден із 95 таких кооперативів їм не відповідає, тобто, не зможе бути одержувачем державної підтримки. Щоб це відбулося, потрібно негайно або приймати у вже існуючі кооперативи з кількістю членів понад 20 фермерське господарство або у тих кооперативах, членами якого є фермерське господарство, збільшувати кількість членів, якщо їх число менше 20. Можна очікувати, що такі дії дискредитуватимуть як конкретні кооперативи, так й ідею кооперації.

Ситуація, що склалася, дає підстави для низки висновків та рекомендацій.

Прийняті рішення щодо державної підтримки мають базуватися на адекватній оцінці реальної ситуації. Якщо б до прийняття Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2018 р. № 106, був проаналізований склад членів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, то не сталося б їх фактичного «відлучення» від державної підтримки. Тому не втрачає актуальності тема запровадження моніторингу діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Варто утримуватися від застосування неапробованих інструментів у механізмах державної підтримки. У випадку ж їх застосування передбачити можливість швидкого розгортання інформаційно-консультаційної діяльності щодо його застосування серед потенційних одержувачів такої підтримки.

У Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 роки констатується, що «потенціал сільськогосподарської кооперації в Україні є нереалізованим». Щоб це відбулося, необхідно, щоб механізми їх державної підтримки були апробованими, простими та зрозумілими для більшості одержувачів такої підтримки в частині їх застосування.

Список використаних джерел

1. Основи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації: навч. посібник / В. В. Зіновчук, Л. В. Молдаван, В. Б. Моссаковський та ін.; за ред. В. В. Зіновчука. — К.: Вища освіта, 2001. — 464 с.
2. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку

- фермерських господарств : Постанова КМУ від 07.02.2018 № 106. База даних «Законодавство України / ВР України URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/106-2018-%D0%BF>.
3. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. База даних «Законодавство України / ВР України URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
  4. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 17.07.1997 № 469/97-ВР (зі змінами). База даних «Законодавство України / ВР України URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>
  5. Про схвалення Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки : Розпорядження КМУ від 13 вересня 2017 р. № 664-р. База даних «Законодавство України / ВР України URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80>.
  6. Сім кіл пекла — чи реально фермеру отримати підтримку держави? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agropolit.com/spetsproekty/420-sim-kil-pekla-chi-realno-fermeru-otrimati-pidtrimku>
  7. Скидан О.В. Державна підтримка і регулювання розвитку сільськогосподарської кооперації як пріоритет аграрної політики / О.В. Скидан // Актуальні проблеми розвитку кооперації в ринкових умовах: доп. Міжнар. наук. конф., 20-22 черв. 2007 р. – Херсон: Айлант, 2007. – С. 90-95.